

Előfizetési díj: Vidékre postán vagy helyben házhoz hozva: Egy évre ... 20.- Félévre ... 10.- Negyedévre ... 5.- Egy hónapra ... 1.50

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztő Iroda: Budapest, IV. hímző-utca 7. sz. Budapest, IV. hímző-utca 1. sz.

TÁVIRATOK.

Szeged, jul. 6. (Az „Egyetértés” távirata.) Ma rendes havi közgyűlés tartott. A közgyűlés 9 órakor a polgármester havi jelentésének felolvasásával kezdődött.

A havi jelentés tudomásul vétetvén, ezután Bőrcsök városi képviselő indítványozta, hogy azon idegen vállalkozók, kik Szegeden építkezéssért folyamodtak, a hivatalos lapban értesítennek, hogy Szeged köztörvényhatóság, mindaddig, míg a rekonstrukció munkálatai befejezve nincsenek, kényveikre nézve érdemleges határozatot nem hozhat. Ekkor azonban nem fog kélni, hogy kérelmeknek lehetőleg helyet adjon. Elfogadtattott.

Az ideiglenes építkezésekre vonatkozó Csermelyi tanácsnok nem velt kimondhatónak, mely időtartama adassanak ily engedélyek. Jelenti, hogy eddig ideiglenes építkezéssé 170 folyamodvány érkezett be és intéztetett el. Obláth Lipót köztörv. tag a „Figaro” szerkesztőségének, az osztrák örökös tartományoknak és Olaszországnak köszönetet kíván szavazni. Egyhangul elfogadták. Következett a napirend.

Legelőször felolvastattott Tisza Lajos királyi biztos átirata, melyben a határozatot királyi biztossá történt kinevezetéséről értesíti.

Ezután ugyancsak a királyi biztos átirata olvastott fel a város által e biztosi tanácsba választott 3 tag napidíjaira vonatkozólag. A tanács javaslata az ügyben oda irányul, hogy miután a tanácsot a közgyűlés választotta, a napidíj meghatározása is az illeti. A tanács e tagjainak működési köre azonos levén a kormány által kinevezettekével, méltányos, hogy napidíj is az legyen.

Minthogy azonban a város nincs oly helyzetben, hogy jelenben e fizetéseket utálványozhatná, ennél fogva felkérdendők vólnak a királyi biztos, hogy a kormánytól oda működjék, miszerint a tanácsot a közgyűlés is az állampénztárból teljesítesse. Egyéb kisebb fontosságú helyi érdekű tárgyak elintézése után a napirend kimerítetvén, a közgyűlés véget ért.

A kir. biztosi tanács tegnapelőtt óta nem tartott ülést. A tanácsot legközelebb elutaztat.

Tegnap óta 6 sz. hűvös az idő. Tisza erősen apad. Mostani állása 20 5/8 6/16.

Bécs, jul. 6. (Az „Egyetértés” távirata.) Az osztrák miniszterium, mint jól értesült körökben hírlík, valószínűleg a hét folytan nyerendi demissióját. Taaffe gróf, az utjonan kinevezendő miniszterium elnöke, a belügyi miniszterium tárcáját is magának fogja fenntartani.

Bécs, jul. 6. A tiróli városi kerületben a választások következő eredményvel jettek meg: Innsbruckban Wildauer, Bozenben Giovanni János, Brixenben Dipauli, Triesztben Uani, Roveredóban Fedrigotti. A rovinói kerületbeni kamara választottja Vidulich.

Berlin, jul. 6. A rumén kormány német matrózoknak Sulinában történt jogtalan letartóztatásáért Németország felszólalással kárpótlást 3000 frankot fizetett. A sulinai kikötő kapitánya hadi törvénytelennek élé kerül.

Bécs, jul. 6. Gróf Taaffe belügyminiszter csak holnap fog ismét ide érkezni. Holnapután — kedden — a királyi elnökelte alatt osztrák minisztertanács fog tartani, melyen az új birodalmi gyűlés behívásának határideje megállapítatik. Valamely közvetlenül küszöbön álló kabinetválságról szó sincs. (B. C.)

Konstantinápoly, jul. 6. Battenberg Sándor herceg tegnap 1 órakor ide érkezett, 3 órakor átvette a szultán beígátó berátját, 9 órakor hajóra ült s holnap jökr Várnába érkezik.

Odessa, jul. 6. (Az „Egyetértés” távirata.) A muszka csapatok haza szállítása Odesszán át majd egészen be van végezve, még csak a kórházak, az ágyutalpak egy része és néhány apróbb osztlak szállítandók. Julius 22-dikén kezdődik az okkupáló csapatok visszavonulása Szabotopolon át, még pedig az 5-ik gyalog hadosztály.

Péterváry, jul. 6. (Az „Egyetértés” távirata.) A vizsgálat Landsberg Károly gárdatiszt ellen, ki Wasoff udvari tanácsost és ennek gazdaszonyát meggyilkolta, már be van fejezve. A végvártalás az itteni kerületi törvényszéknel az esküdtek hozzájárulásával f. hó 15-én fog kezdődni. Elnökölni fog Koni törvényszéki tanácsos és a vádat Saburoff államgyűlés fogja képviselni.

Budapest, július 6.

Szinte természetesen látjuk, hogy a jelen heten is, mint az ezt megelőzőben azon államokról lehessen legtöbbet írni, melyeknek még sok kell ahoz, hogy rendezettekné mondathassanak, amár vannak bizony olyan államok is, melyek ugyan elég rendezetlenek, még sem lehet, leg-

alább e helyütt, rólok sokat mondani. Ezen utóbiaknál nem is kell messze mennünk, megtaláljuk azt itt Ausztria-Magyarországban. De erről lapunk más rovata szól. Itt csak akkor szólnunk Ausztria-Magyarországról, ha azt a külhatalmakkal érintkezésben látjuk lenni. Ausztria külpolitikájában bizonyos marazmus, vagy, hogy azon kifejezéssel éljünk, melyet Bismarck herceg talált fel, bizonyos elposványosodás — Versumpfung — állott be. Mintha csak Chinában lennénk, oly keveset szóln Ausztria-Magyarországról a világ. Ausztria-Magyarország a külpolitikában most ugy áll, mint egy elhagyott kintorna; azon kéz, mely fogantyját forgatta, Bismarck, most azzal van elfoglalva, hogy Németországot tegye tönkre.

És csakugyan látjuk, hogy az neki sikerülni fog. Németország minden részeiből a legszomorubb hírek érkeznek, melyek mutatják, hogy ezen birodalom nem csak politikailag van már megsemmisítve, de anyagiilag is közel áll ahhoz, hogy elveszen. És még a vám és adókérdések a német birodalmi gyűlésben be sinecsnek fejezve, a vád-vám politika még keresztül sem vitetett egészen s már is mutatkoznak ezen politika gyászos következményei, mert a külföldi elvétel, melyet Bismarck keresztül viszi tervei, mindig távolabb tartja magát Németországtól. A politikai tönkretűnésnek egyik bizonyosága az, hogy a nemzeti szabadelvű párt, melyet Bismarck általánosan most ott hagy, miután ez kilencz éven át egyedül támasza volt, felhőnlottak tokinthető. De ezen kívül Németországban most mindenütt éhség kezd uralkodni. Hajdán ez legfeljebb a nagyon termékeny kelet porosz tartományban történt igen ritkán, most már más tartományokban és országokban is így van és ezen isten ostora sokkal nagyobb mérvben lép fel, mint bármely más országban bármely időben történt, ehhez legfeljebb azon nagy általános éhségi esetek hasonlíthatók, melyek a 10. században és még néhánykor Franciaországban a régi közép-korban dühöngöttek, mikor még szabad kereskedés nem volt. Lipsetől a többek közt azt jelentik, hogy a 17 és 18 választó kerületben Krimmitz-essaban kiűtött az éhségvágy, és borzasztóan dühöng, százkint ragadván el áldozottak. Az emberek egészen kétségbe esnek. Most nevi szocialista káziya őket és azt javasolja nekik, vegyék példát a muszka nihilistáktól. Liebknecht, hasonló szocialista, csitítja őket és kéri a népet, ne engedje magát forradalomra vagy felkelésre csábitni, mivel ez épen viz volna Bismarck mal-mára, ki szoronyokkal hizálna az éhezéket kenyér helyett. Bebel még el is utazott a két kerületbe, hogy megvizsgálja a dolgok állását, és ha lehet, segítsen a bajon. A lipsei munkások az elsők, kik gyűjtést rendeztek az inségek javára, mi a nagyobb osztlak még eddig mit sem tettek.

Franciaországban még mindig a „Lanterne” lefoglalása tartja a közönséget igazolomban. Az összes szabadelvű sajtó, de általán véve valamennyi francia független lap, a szélső republikánusok és Páris lakosságának legnagyobb része egészen fel van bősülve Andreux rendőrök ellen. De még az angol lapok is monstroszumnak, törvénytelennek tartják Andreux eljárását és két törvény-cikkre, a 8 és 10-re hivatkoztak, melyeknek értelmét egészen elferdítette. A többek közt azt is mondtotta, hogy a rendőröknek tekintély fenntartása és a közbiztonság megvédeése céljából még arra is van joga, hogy magánleveleket felbont-hasson.

Nem foghatjuk meg, mikép lehet a kamara, a kormány és hivatalnokok ezen eljárását a republikanizmussal megegyeztetni. Ha ilyesmi Muszkaországban vagy Németországban történék, az még érthető volna, mert itt az abszolútizmusa soha sem hal ki, de Franciaországban, mely bölcsője volt minden szabadelvűségnek és haladásnak, ez valóban botrányos.

Amny bizonyos, hogy a francia kamara még 1849-től 1851-ig az államsíny napjái, sem volt oly reakcionárius mint most és ha ismét léteznék egy oly va-banquet játszó ember, mint III. Napoleon volt, akkor semmi sem volna könnyebb, mint egy új államsíny. Ha Mac-Mahon nem lépett volna le, ha Gambetta népszerű volna a katonaságnál, ha Plonplonnak bátorsága volna, akkor ugyan megtagadhatná az alkalmat és Franciaország urává lehetnének. Szerencsére, hogy sem Mac-Mahon nem uralkodik, hogy Gambetta napról-napra veszt népességéből és hogy Jeromos herceg sokkal gyávább, sem hogy valamit merész-szeljen.

De mikép magyarázhatni mindezen abnormis tüneteket? A ki a francia népet közelebből ismeri, köztük lakott és jellemüket tanulmányozta, az elött ezen tünetek épen nem rejtélyesek. A francia nép talán valamennyi nemzet közt Európában az, mely legkevésbé szeret gondolkodni, in-nét van az, hogy a franciáknál ép oly könnyen l.ikesíthetnek és szélsőségekbe lehet ragadni, mint keresztül vinni, hogy bele nyugodjék mindenbe, akár jó, akár rossz legyen az. Ebből következnek az, hogy a franciáknak minden korban szükségük volt vezérükrre, kolompokokra, innét van az, hogy Franciaországban soha sem lehetett szó arról, gondolni, hogy az ország decentralizáltságos. Franciaországot mindig egy ember, egy név tartotta össze. És csakugyan nincs is Európában ország, mely, ha egyszer a monarchikus jármót lerázta,

oly kevéssé legyen képes a köztársaságot huzamos időre fenntartani. Olaszországban kabinet krízis állott be. De-pretis leköszönt s vele az összes miniszterium. És leköszönt, mivel egy terhelő törvényt, az ör-lési törvényt eltöröltésé hozta javaslatba. Depretis miniszteriumát sokkal díszöbben végezte, mint kezdette. Ot is mint ezeltől félrelveti Carloti csak a fakedzők és a királynak gyávaással határos gyengésége buktatta meg. Az örleli törvény, az igaz, az államnak 80 milliót hoz be, de azt más kevésbé terhes adókkal lehetett volna pótolni. A szenátus leginkább ellenezte azt. A sok apró sze-génynevel mit sem gondolt az olasz parlament, hanem csak a nagy szegénynevel, az állammal. Depretis a kamara feloszlását sürgette a király-nal, de Umberto ebben nem akart egyezni.

Budapest, július 6. A tegnapi napon tartott osztrák választások-nál a német szabadelvűpárt ismét vesztett egy kerületet, és pedig Tirolban. A karinthiai vidéki kerületben megtartotta helyeit. Az alsó-ausztriai nagybírtokosok szabadelvűeket választottak. A jövő parlamentben egyedül Szilézia lesz azon tar-tomány, mely kizárólag szabadelvűek által lesz képviselve. — Ide írjuk még a D. Z. következő két híré: Az egyik szerint Rieger és a fenda-lis vezérek közt a megegyezés már létre jött és a csehok belépnek a birodalmi tanácsba. Másik híre a bukkott Stremaeyere vonatkozók, kiről azt írja, hogy Glasz er példájára a saikebb választásra nem rekedtél és azért a stiriai nagybírtokosok által lépteti fel magát.

Párisból a tegnapi kamaratársról azt jelentik, hogy ott a Ferry nevelésügyi törvényjavaslat felett igen heves vita fejlődött, kivált a javaslat azon paragrafjára nézve, mely a nem engedélyezett egy-házi rendeket kizárja a neveléstől. Az utamotná-nok be akarták bizonyítani, minő nagy szolgálatot tettek a jesuiták épen a nevelésügynek. Erre Bert tartott egy két óra hosszan át tartó szónok-latot, melyben a jesuiták részéről elveit mutatta ki és régebbi és újabb okmányokat, parlamenti ren-deleteket idéz, azt mondja, hogy a legújabb kátek, miket a jesuiták szerkesztettek, erkölsöntő munk-kák. Bitoróljka a fiatal lányok nevelését és ren-dszeresen téntra viszik az ártatlanságot. Erre több rendbeli értekeket megzavaró és a szemérmességet sértő könyveikből némely passzus olvas fel. Végig megy a jesuita rend történetét és kimutatja, hogy ezen rendnek más célja soha sem volt, mint az államot a klerikalizmusnak alárendelni. A katholi-cizmus csak védelmet kíván az államtól, a kleri-kalizmus hatalmat és a népevelésből egyedürsá-got akar csinálni. Soha sem szabad megengedni, hogy a jesuiták uralkodjanak Franciaország fe-llett. Az összes balpárt tapsolt, a jobboldal tiltako-zott a beszéd ellen. Nagy izgalom uralkodott és a esend csak sokára a szónoknál befejezése után ál-lott helyre. Bassatiere és Maillefer legitimi-misták ezen beszédet rágalomnak nevezik. Gam-betta rendre utasítja őket. Újra megkezdődik a za-var és az utes végre oly viharos lett, mint a Cas-sagne féle botrány után még egyszer sem, úgy hogy Gambetta kénytelen volt az ülést feloszlalni.

A muszka forradalmi kormány.

— Sajtó levelezésünk. — Pétervár, jul. 3.

Az ostromállapot által szült viszonyok és még inkább az ugynevezett „házmaster-törvény” által felélesztett rémtöl költségköltyán sok pétérvári polgár és háztulajnos elhagyja a fővárost és egy része az osztrákok kiárvándorolni készül. A kiárvándorlók házaikat valóban nevelésig csekély árakon akarják eladni, de a potom árak daczára sem találkozik velő.

De nem csak az ostromállapot és a házmaster-törvény, hanem még sokkal inkább a forradalmi biztosság által való félelem bírja a nagyobb osztrák polgárokat arra, hogy oroszországnak háttal fordultsanak.

A forradalmi párt végrehajtó pártja viszi most a kormányt és valóságos diktatorai szerepet ölt most magára. Miloradoff kiewi alkormányzó a forradalmi biztosság részéről kapott fenyegető levelek folytán kénytelen volt elbocsátatását kérelmezni. Az elbocsátott fenyegető levelek alapján tegnap Miloradoff meg is nyerte demissióját és egyen-tal Poldoljiba lett kormányzóknak kinevezve.

Ugyancsak tegnap a moszkvai Nikolaj-tanít-telvez igazgatója, Kolo kolo foff is állását elmoz-dítottván, elfogatott. Kipuhatatott ugyanis, hogy Kolo kolo foff a forradalmi biztosság „megha-gyása” folytán annak több ezer rubelt az intézet pénztárából bocsátott rendelkezésére. A „megha-gyás”-nak azért siettett az igazgató elget tenni, mert ellenkezőleg elötét tette volna kockára. Mi-dőn elfogták, azt mondták az igazgató: „Végre még is jobb egy időre elzáratni, mint a forradalmáro-k által agyon lövetni.”

Mult hó 30-án az orosz császári iroda III. osztályának főnöke, Schmitt valóságos államtanácsos, ernyedetlen tevékenysége következtében, a czar által nyilvánosan megdicsérettet. Két nap-pal később Schmitt a végrehajtó biztosság-tól kapott levelet, melyben ez tudtára adja, hogy a III. osztály főnökének buzsalmával nincsen me-gelégedve és felhivatik, hogy adja be demissióját, ha életben akar maradni!

Ily tények elegendőleg igazolják, hogy jelenleg Oroszországban nem a czar és nem annak kormánya, hanem a forradalmi párt végrehajtó biztossága uralkodik. Chersonból mai nap ide érkezett távirati jelentés szerint az ottani kerületi főnök Do-browski prístav elfogta Aleszkiben Szaskát a chersoni milli-tolvajt; de az elfog-tott tolvaj már újra meg is szökött. Dobrowski ugyanis Szaskát a Dnieprowszki prístavnak, Mo-lovitskának adta őrizet alá, míg Chersonból zsandárokat requirál. De mily nagy volt Do-browski meglepetése, midőn a zsandárokkal vissza-térve a foglynak csak hűlt helyét találta. Molo-witska a tolvajt, ki néhány százezer rubelt adott, szabadon bocsátja. És most ő maga lett elfogva!

Nemle ezek szép állapotok!?

Szegeden, július 5.

(Sajtó tudósítók.) (K. Zs.) Szeged rekonstrukciójáról azóta be-szélünk, mióta a katasztrófa első rémségeit vala-mennyire elfelejtettük. Abban egyetért mindenki, hogy ezt a várost föl kell halotálniól támasztani. Csak a módok különbözők, melyeket egyik vagy másik rész e ezél elérésére legalkalmasabbnak tart.

A nagy közönségnek és az ennek véleményét támasztó, továbbadój sajtónak meg lehet böcső-jáni, hogy Szeged újra alkotásának módjai felett még most sincs egészen tisztában. De nem úgy áll a dolog szemben az ide küldött tekintélyes apparatussal, a kir. biztossággal.

Ennek ma már jó részt tisztában kéne len-nie azzal az irányval, melyet követni fog. Nines tisztában vele. A rendelkezésre álló eszközök is-meretének hiánya okozza-e, vagy mi más, nem tudjuk, de anny bizonyos, hogy ma az intéző fő-keg oly keveset tudnak a létesítendő mű vég-eredményéről, mint tudtak ezeltől egy hónappal. El kell mondanunk a kir. biztosság mehetsé-gére, hogy a főmfordító viszonyok nem igen kez-deznek gyors tájekozódásnak. Mert bizony itt sok régi mulasztás áll utjában a gyors haladásnak.

S nem egy intézkedéssel vární kell előző dolgok elintézéséig. Így, tessen, a városnak — bár minden mellékeltet mellözésével is igen kívánatos — föltöltésére nézve a kir. biztossá-gnak mindaddig köteve van a keze a kormány-nak tartozó tekintetek által, míg a Tiszaszabályo-zás és városvelelemlő a külföldi szakértők el nem mondják vételeiket.

A föltöltés kérdésének függő, bizonytalan volta pedig sok egyéb dolgot mellett a város jó-vendó terveknek megszületését is hátráltatja. Hátráltatja ezt egyébiránt sok más körülmény is. Első sorban a pon os technikai műveletek ter-mészetes lassúsága. Ugy biztatnak a kir. biztoss-ág körében, hogy a város-terve legjobban esetben is csak fővonalában lesz megállapítva angustus hó elejére, a mikor még majd a kormányának fonn-tartott fölvizsgálata is veszt igénybe valamennyi időt. Nagyobb szabadság engedélyéről tehát ebben az esztendőben szó lehet és valóságos szerencse lesz, ha az angustusra kilátásba helyezett terv elfogadása után ezen az ózón csak néhány ka-nyóbb épület kerül is tető alá. Ez is csak ugy kö-vetkezhet be, ha angustusig az oleső kölcsön még eddig meg sem pendített kérdése is tisztába hozatik. Mert arra ugyan senki se számított, hogy hosszú törlesztési és alacsony kamatlábú kölcsön nélkül Szeged följépüljön.

Ily körülmények közt, sajnálkozva bár, de meg kell barátkoznunk azokkal a gondolattal, hogy a város voltaképeni rekonstrukciójá jövő év előt kezdetét nem veszi. Hát ezzel is megbarátkoznánk már. De an-nál sürögöbbs a lakosság téli elhelyezése. Emlitet-em meg egy ízben, hogy a végszükség esetére tervbe vett teli barakkok építése a mellett, hat az azokban való tömeges lakás sok mindenféle hátránnyal jár, óriási költségekbe kerül. Kétségkívül helyes dolog volna tehát a teli barakkok építését, a mennyire lehet, kis mértékre redukálni. Erre pedig nincs más eszköz, mint hogy a szegényebb, egyszerűbb polgároknak lakásait fölépítése mege-gedtessek.

Hogy ez az egyedüli eszköz, belátta azt a királyi biztosság is. Önmé adatot ki tegnap a hang, hogy a kir. biztos korántsem szándékozik az ideiglenes lakásépítéseknek elejét állani. Sőt szivesen látja, ha a városi hatóság erre a lakos-ságára, ha lehetök körültekintő szabályok kidol-gozásával is, minél inkább buzdítaná. A kir. biztosság, mely építkezési engedélyek iránti folyamod-ások tekintetében második soromat képez, el van határozva, hogy az egyesek saját szükségleteire szolgáló lakházak építését minden módon meg-könytítve. E végül saját kellebélből, talán a vá-rost illett közegeiből kiegészítőül állandó biztoss-ág akar alakítani, mely a majdan folyó ideiglenes építkezéseket folytonosan szemnyggel tartani lesz hivatva, nehogy az olesőség rovársára közveszélyes alkotmányok emeltessenek. Ez az állandó biztoss-ág mintegy a tanácsadójárva akar lenni az építő közönségnek az adandó alkalmuokra arra nézve is elő-terjesztéseket teend, mily mérvben volna egyik-másik s építkezéshez szükséges anyagok hűjával levő polgári ilyennekkel segélyezendő.

Kossuth Lajos Szeged rekonstrukciójá fölötti hatalmas elmélkedésében határozottan ellensége annak, hogy ideiglenes építkezések által a lakos-ság újból tönkretegyék. S nagy hazánkának so-kak által támogatott véleményét respectálja a kir. biztosság is, midőn azt hangoztatja, hogy a vá-rost külső részéin hosszabb időre szőlo enge-délyeket kell ideiglenes építkezésekre. Midőn in-dokolul azt emlegeti, hogy egyszerre nem lehet romhalmazból várost csinálni, és így minden áron meg kell tartani a természetes átmeneteket.

A mint ma állnak a dolgok, bizony szinte rá vagyunk kényszerítve az ideiglenes építkezések elfogadására. Téfire okvetlenül lakásokról kell gondoskodni. Ez a szigorú kényszerítve határozottan a kir. biztosság részén van. Valamint hogy őt terheli és a kormányt az a mulasztás, hogy nem hamarabb fogott az előmunkálathoz. Mert ha ezt teszi, ma már meg lehetne jelölni a vá-rost oly egyes részét, melyekben az állandó épít-kezések mit sem állana utjában.

Ha azonban az adott helyzetet el akarjuk fogadni: akkor ne késsék a városi hatóság az ideiglenes építkezések fognatbavételét siettetni. Első sorban pedig alkossanak lehetőleg szabadelvű szabályokat.

T a n u g y.

Az országos közép-tanodai tanár-egylet közgyűlése. — Debreczen, július 5-én.

— Sajtó külön tudósítókól. — Lapunk tegnapi számban megjelent tudósít-ását folytatva a következőket adjuk: Gere si Kálmán felolvasásából közöljük to-vábbá a következőket: A táncz, mint illelten mu-latság, a koczka, kártya, költénczolás, ólomöntés stb., tiltva volt. A ruházat szigorúan meg volt ha-tározva. A felolvasó ismereti a főiskolai coetus hivatalnokait: a seniort, az explorátort, contrascri-bat, coquist, latort, vigilt, oeconomust. Érdekes, hogy a magyar beszéd tiltva volt; a kik ez ellen vétettek, azokat hungarizmus-aknak neveztek. A tanítókat publicus praceptoroknak neveztek s 25 — 30 ftt évi fizetést kaptak. A publicus praepce-p-toroknál kívül voltak paedagogusok és cantores, ez utóbbiak száma 5—6 volt. A nos rektorokat nem szerették s ha valaki közölt megmólnót, állást legbőrszám elvesztette, nehogy az ifjak érdeke-ségét megvesztetésére szolgáljon. Ezután ismerti az egyes tantárgyakat és az azok előadásánál használt tankönyveket. A theologiai kívül a philo-sophiai tudomány is disputáció alapján tanítat-tott. E két tudomány, „de a ki tudományok” neveztek. Ezzel ellentétben állott az „evangeliumi tudomány,” mely alatt az evangeliumi nyelvek tanulmányát értették.

A latin nyelv tanításában Melancthon gram-matikáját használták. Felolvasó ismert egy 1597-iki kézírati latin grammatikát, mely a főiskola level-tárában van. Erdekes mutatóványokat ad a nyelv-tanból, különösen annak eredeti magyar szófor-máiból, melyek a latin proberumiból vissza-adatnak. Ismert egy 1591-beli magyar arithmeti-kát, mely Kolozsvárt nyomtatott. A kifejezések, muszvak latin nyelven vannak. Különös benne egy számtani feladat: Van 12 barát, minden ba-rátnak van 12 botja, minden boton van 12 tárisz-nya, minden tarisznyában van 12 kenyér, minden kenyérben van 12 lyuk, minden lyukban van 12 eger, minden egernek van 12 fia, hány eger lesz összesen?

A könyvtár eredetileg a coetusé volt s egy segédtanító felügyelte alá volt helyezve; később a magyar nyelv és irodalom tanári székéhez költött a könyvtárnak. Egyéb érdekes részletek után azzal fejezi be nagyban érdekes és tanulságos felolvasását, hogy Debreczen városa kulturális téren mindig igen sokat áldozott és áldoz jelenleg is.

A felolvasást a jelenlétök élénken megap-solták. Elnök köszöntet mond a felolvasónak s felhívja Névy Lászlót, hogy a szolgálati szabályzatáról — szőlo előadást megtartsa. Előadul dr. Say Mórvez vállalkozott, de hivatalo-s tendő miatt a közgyűlésnek meg nem jelenh-tvén, Névy Lázló vállalta magára az előadói tisz-tet. Mindenekelőtt felolvassa dr. Say Mór levelét, melyben tudatja a közgyűlésnek, hogy a szolgál-ti szabályzat előmunkálatainak készítésével: dr. Lu-ter Nándor, helyi főigazgató, dr. Say Mór, Ho-fer Károly, Köpösi Sándor, Névy L. és Reif Jakab voltak megbízva. A terjedelmes munk-át, mely 50 írott írv terjed, Reif tanár áll-itotta egybe. A tanárok és igazgatók köteleseire vonatkozó rész 16 írott írvet foglal el; a többi a tanári illetményekre és jogokra vonatkozó anyag fölti be. A terjedelmes munkát terajra a Köz-löny 18-ik számában van közölve. Az előadó kéri a közgyűlést, hogy az ügyben eddig történetek tudomásul venni sziveskedjék és szavazzon köszö-netet Reif Jakab tanárnak földöző buzsalmát és kérje fel őt, hogy a munkát a jövő évi köz-gyűlésig befejezni sziveskedjék. A közölés Say indítványát elfogadta. Most Névy László a maga részéről tesz előterjesztést.

Maga részéről hangsúlyozza, hogy a szolgál-ti szabályzat megállapítása és pedig mentül előbb, egyike azok dolgoknak, melyekre közreműködött egy a javaslat elkészítése, mint az így lebonyolí-tásának sürgetése által többféle nagy fontosságú érdek parancsolja. Azok, kik az állam közvetlen felügyelete alatt álló tanintézetekben működnek, akár mint igazgatók, akár mint tanárok, kivétel nélkül érzik, hogy már a tisztán tanulmányi ügyek-ben is egező szükség van a viszonyok szabályozá-sára. Nem kevésbé élelnek érzik a szorosan vett állami középiskolák tanárai azon viszonyok ren-dezésének szükségességét, a melyek a tanár társadalmi állásából folynak. Jelenleg tudvalevőleg meg-lehetősen idylli állapotokban élnek illett tanár-társak. Nemi hagyományok, az állami tisztviselők irányában követni szokott eljárás mód, ugynevez-tett méltányosság és kegyelem azon faktorok, me-lyek az állapotokat úgy a hogy rendezik. Kétség-telen, hogy pozitív törvények hiányában nem is kép-zelhetők zavartalan viszonyok. Azon magasabb tár-sadalmi állás, mely a tanárnak hivatásból önként ala-kul, biztosságának jelentékeny garantíját nyeri ön-nönmagának erkölcsi szülőből.

Azon sem kéthelhetünk, hogy az állam, a közigazgatás mindenki forma iparkodik a ta-nári állal jelentőségét és tekintélyét emelni; mindazáltal nem tekinthetjük kívánatosnak és még soká fenntartandónak azt az állapotot, mely ilyen állapotok mellett, mellyeknek, csak a legvalami ügyekben felmerülő szabálytalanságok--ra utalok, melyeknek kényes természetét, a bol-tok folyó erkölcsi és anyagi veszedelmek nagyságot bővebben fejtegetni azt hiszem, felesleges. Bármily ideális magasztalan óhajunk is látni a tanárt, szá-mot kell vetnünk az emberi gyarúsággal is, el kell készülnie lennünk arra is, hogy a tanár repu-tációját, sőt existenciáját érintő itélet alá esék. Nem kívánunk számára immunitást, de ha valahol, akkor a tanár állással szemközt kell megszüntetni még a lehetőségét is annak, hogy zaklatás, megalmazás, vagy épen igazságtalanság ellen leg-yen oka valakinek panaszkodni. Határozottan megállapítandók azon esetek, melyek fegyelmi el-járásit vonnak maguk után, úgy szintén azon el-járásnak módozatai, valamint a büntetés fokozatai is, a lehető legreálisabban formáltsátsáknak.

Fegyelmi szabályzat, mely a humanizmus és jog alapján készült, nem sértheti a hivatásának ma-gaslatán álló tanár önértéket, míg hiánya tág kaput nyit esetleg az állást mélyen megalázó és nagyon veszedelmes visszaéléseknek. A fegyelmi szabály, míg egyrészt intő, óvó szót az gyarlóbb

